

4.6. EXCAVACIÓ ARQUEOLÒGICA A L'ENTORN DE LA FONT

L'excavació arqueològica a la parcel·la situada al sud-oest de la font de la Cuitora es va planejar per assolir dos objectius:

- 1) Documentar possibles elements d'època romana i establir la seva associació amb la font.
- 2) Comprovar si el mur perimetral, que tancava l'hort, era una possible muralla d'un fortí fuseller d'època napoleònica o carlina.

Amb aquest doble objectiu, es va optar per intervenir a la parcel·la sud-oest (figura 9) en lloc de la situada al nord-est de la font de la Cuitora, on era més evident que el terreny s'havia transformat en terrasses de conreu en època moderna i qualsevol indicatiu d'antiguitat molt probablement ja havia desaparegut.

Figura 9. Font de la Cuitora i la parcel·la amb el mur amb espitlleres.

L'excavació arqueològica va consistir un sondeig que es va executar amb mitjans mecànics (figura 10), però amb metodologia arqueològica, segons el procediment establert pel Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic de la Direcció del Patrimoni Cultural del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i que comprèn el control i documentació dels successius estrats, la recollida de material ceràmic, i establir la corresponent correlació entre estructures, estrats i material ceràmic, que es poguessin documentar en el subsòl d'un antic hort de propietat particular, situada a l'esquerra de dita font, la qual es troba envoltada d'un mur de tanca amb espitlleres (figura 11) (Làmina 02).

Figura. 10. Excavació amb màquina sota control de l'arqueòleg.

Figura 11. Exterior del mur perimetral de tanca.

4.6.1. Descripció de l'excavació-sondeig arqueològic

La intervenció va començar identificant els elements estructurals (Unitats Constructives = UC) que s'observaven en superfície.

— **UC. 1001:** Font monumental amb volta d'arc de mig punt. El frontal presenta carreus de mida mitjana ben escairats (d'uns 25 cm), emmarcats per un contrafort a dreta i esquerra d'aproximadament 1 m de gruix. L'amplada a la base de l'arc és de 1,95 m i la volta té una profunditat de 1,5 m amb una alçada total de 3 m. L'aigua que rajava per tres entrades (dos situades a la paret est i una a la paret sud) s'acumulava en un receptacle rectangular delimitat per les parets laterals de la volta, la paret posterior de tancament i un mur frontal de 80 cm de gruix, 1,3 m d'alçada interior i 0,5 m a la part exterior. La separació entre aquest mur de pedra i la clau de volta de l'arc frontal és de 1,75 m (figura 12) (Làmina 05).

Figura 12. Interior i exterior de la font de la Cuitora.

— **UC. 1002:** Mur perimetral de tancament exterior en el qual s'obre la porta d'accés d'1,2 m d'amplada i dues filades superposades d'espitlleres: 7 a la línia superior i 6 a la inferior. Mur de pedra lleugerament desbastada en el qual s'observen dos tècniques constructives:

1) Des de la base inferior fins a l'arrencament de la filada superior d'espitlleres, el mur només presenta una cara vista, l'exterior, mentre que la cara interior es disposa de qualsevol manera, pensant que aquesta quedaria perfectament subjectada per la pressió de la terra amb que s'havia d'aterassar la parcel·la (figures 11 i 13).

Figura 13. Interior del mur perimetral de tanca.

2) La part superior estava pensada per ser vista tant des de l'exterior com des de l'interior; presenta un doble parament, les pedres estan lligades amb argamassa i la part superior presenta un acabat d'argamassa per evitar les filtracions d'aigua. El gruix d'aquesta part superior és de 50 cm. L'extrem nord es superposa a l'estructura de la font de la Cuitora (UC.1001), mentre que l'extrem sud traça una corba per ajustar-se al camí. Camí que presenta una marcada pendent ascendent de nord a sud a la que s'adapta perfectament aquest mur perimetral de tancament.

L'alçada del mur és irregular, la part més septentrional té 3,75 m a la part exterior, mentre que la més meridional no sobrepassa els 2,8 m, trobant-se el punt més baix a la part central, on només s'alça 1,50 m.

Les espitlleres no tenien cap funció defensiva, les de la línia inferior haurien de servir per desaiugar l'aigua acumulada a la parcel·la; mentre que la filada superior serviria per disminuir la força del vent sobre el mur de tanca. Les espitlleres estan ben alineades, especialment les de la filada superior que estan separades 90 cm, mentre que les inferiors estan a 1 m. Les superiors tenen un alçada d'uns 45 cm, mentre que les inferiors són més irregulars, oscil·lant entre els 30 i els 42 cm; en totes elles la boca de llum exterior és d'uns 10-13 cm mentre que l'ample interior és d'uns 30-35 cm (Làmina 03).

— **UC. 1003:** Conjunt de dos edificacions modernes de maons avui enderrocades que s'alcen sobre una plataforma de pedres (de gairebé 28 cm de gruix) que s'assenta sobre el terreny natural de roca de tipus conglomerat. Per l'extrem nord es recolzen al mur sobre la volta de la font de la Cuitora (figura 14). No tenen interès arqueològic i probablement degueren fer-se per a guardar les eines de l'hort o per a criar animals domèstics.

Figura 14. Conjunt d'edificacions modernes a l'extrem nord de la parcel·la.

— **UC. 1004:** A l'extrem més meridional, just a la dreta de la porta d'accés es troba la cisterna i el pou (figura 15) per regar l'hort que es conreava en aquesta parcel·la. Aquesta construcció sembla contemporània a l'aterassament.

Figura 15. Cisterna moderna a l'extrem sud de la parcel·la.

— **UC. 1005:** Base irregular del mur de tancament pel costat nord formada per una superposició de pedres de mida petita i mitjana que es regularitza amb dos filades de pedres planes col·locades dretes. S'adossa al contrafort de la volta de la font de la Cuitora. Té una amplada 2,65 m, i una profunditat de 2 m (figura 16) (Làmina 04).

Figura 16. Base irregular de la cara interior del lateral nord del mur de tancament.

— **UC. 1006:** Canalització circular de 15 cm de diàmetre i 75 cm de llargada adossada al contrafort de la volta i que travessa el lateral sud de la paret de la font de la Cuitora (figura 17), per recollir tota l'aigua que s'escolava per la terra sobreposada que forma l'aterassament (US 1101).

Figura 17. Entrada de la canalització.

Després d'identificar, descriure i situar en planta i alçat els diferents elements estructurals (Unitats Constructives), es va procedir a realitzar el sondeig estratigràfic amb mitjans mecànics. L'àrea a intervenir fou la compresa al nord de la porta d'accés, que delimitava un rectangle de 21 m de llarg (eix sud-nord) per 8,3 m d'ample (eix oest-est). La seqüència estratigràfica (US) documentada és la següent:

— **US. 1100:** Nivell de terra vegetal de 20 cm de potència que es distribueix de manera uniforme sobre tota l'àrea a intervenir (figura 18).

Figura 18 Estrat de terra vegetal abans de començar la intervenció (US. 1100).

— **US. 1101:** Potent estrat de 2 m de gruix de terra argilosa-sorrenca de color marró clar, amb alguna intrusió de pedra, però sense cap element d'interès arqueològic (figura 19). La seva homogeneïtat i la manca d'intrusions antròpiques posen de manifest que la formació d'aquest estrat no ha estat conseqüència d'un procés deposicional al llarg del temps, sinó que obeeix a una aportació puntual amb la finalitat d'aterrarar i conrear aquesta parcel·la.

Figura 19. Àrea on s'ha efectuat l'excavació-sondeig.

Aquest estrat està delimitat a l'est pel terreny natural (US 1102), a l'oest pel mur de tancament (UC 1002) i al nord per la cara exterior del contrafort de la volta de la font de la Cuitora (UC 1001) i la base irregular del mur del tancament perimetral (UC 1005).

— **US. 1102:** Unitat estratigràfica negativa. Retall al terreny natural de conglomerat realitzat per construir la volta de la font de la Cuitora i reomplert per la US. 1001.

4.6.2. Conclusions

Una vegada es va comprovar que no s'havia documentat cap element arqueològic que corroborés la possible antiguitat romana de la font, com hagués estat la troballa d'elements circumstancials com ara ceràmica, ni d'altres elements estructurals que ens facin pensar en una estructura més complexa, es va decidir restituir la parcel·la al seu estat original, màxim quan el mur de tancament amb espitlleres mai havia tingut una funció militar, sinó que simplement era un mur de tancament al que s'havia dotat d'obertures amb forma d'espitlleres, però des de les quals no hi podien disparar els possibles fusellers.

Per la tipologia de la font, pensem que s'ha de datar en època medieval-moderna i que el mur de tancament correspondria a un moment indeterminat del segle XIX. Afirmació que no invalida la presumpció que en època romana en aquest indret, proper a la Via Augusta, hagués una font de raig que posteriorment es va monumentalitzar.

Descartada la possibilitat d'estar davant d'un monument arquitectònic d'època romana, es va decidir procedir a repicar les pedres de l'interior de la volta per eliminar les restes de calç i molsa acumulada en el decurs dels anys.